

Problemet bortom det uppenbara

En policyanalys av regeringens arbete gentemot
våldsbejakande extremism

Abstract

Although the history of violent extremism traces a long way back in time, it could be argued that it is an issue of greater importance in today's society than it was a decade ago – at least in the Swedish context. In Sweden, violent extremism is used as a generic term, comprising three different extremist movements with different ideological motives. Over the recent years, the Swedish government have actively developed strategies and policies on how to counter violent extremism.

The aim of this study is to understand how the issue regarding violent extremism is treated and how the term is used by the government. Carol Bacchi's *What's the problem represented to be?*-approach is used to answer the essay's research questions that seeks to understand the government's problem representation of the phenomenon, and the problem representation's possible effects.

The findings present that violent extremism primarily is understood as a threat to the form of government. The problem representation's possible effects are, however, difficult to identify in the material used in this essay.

Nyckelord: våldsbejakande extremism, Carol Bacchi, WPR, policyanalys, problemrepresentation

Antal ord: 9422

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund	2
1.1.1	Begreppet våldsbejakande extremism	2
1.1.2	Våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige	3
1.1.3	Regeringens arbete mot våldsbejakande extremism	4
1.2	Syfte och problemformulering	5
1.3	Avgränsningar	7
1.4	Tidigare forskning	7
1.5	Disposition	9
2	Teori, metod och material	10
2.1	Diskursanalys som teori och metod	10
2.2	What's the problem represented to be?	11
2.2.1	Centrala begrepp	13
2.3	Analytiskt ramverk	14
2.4	Material	19
2.5	Metodologiska reflektioner	20
3	Analys	22
3.1	Skr. 2014/15:144	22
3.1.1	Hur framställs problemet i policyn?	23
3.1.2	Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?	24
3.1.3	Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?	24
3.2	Dir. 2014:103	26
3.2.1	Hur framställs problemet i policyn?	26
3.2.2	Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?	27
3.2.3	Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?	29
3.3	Regeringsbeslut om inrättande av nationellt samordningscentrum	30
3.3.1	Hur framställs problemet i policyn?	30
3.3.2	Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?	31
3.3.3	Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?	31
3.4	Regeringsbeslut med uppdrag till Socialstyrelsen	32
3.4.1	Hur framställs problemet i policyn?	32
3.4.2	Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?	33
3.4.3	Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?	33

4	Diskussion.....	34
5	Slutsats.....	35
6	Referenser	37

1 Inledning

”Vi behöver bygga vårt samhälle robust, där polarisering motverkas och hatets ideologier inte tillåts få fäste.” (Bah Kuhnke och Johansson, 2017).

Så uttryckte sig den dåvarande kultur- och demokratiministern tillsammans med justitie- och migrationsministern i en debattartikel som publicerades samtidigt som det offentliggjordes att Center mot våldsbejakande extremism skulle inrättas vid Brottsförebyggande rådet. Det är en i raden av flera insatser som genomförts gentemot fenomenet våldsbejakande extremism.

Under våren 2019 har återvändande IS-soldater fått stort medialt utrymme. Människor som radikaliserats och anslutit sig till en extremistisk våldsbejakande rörelse strävar nu efter att få resa tillbaka till sina hemländer. I Sverige förbereds kommuner för att hantera situationen när dessa människor kommer återvända (By 2019). Samtidigt varnar Säkerhetspolisen för en ny trend, där vitmaktrörelsen utgör ett snabbt växande hot mot Sverige (Sallinen 2019).

Problemet med våldsbejakande extremism kan te sig uppenbart. Oavsett färg på regeringskonstellationen, har det under de senaste mandatperioderna vidtagits åtgärder för att hantera situationen. Citatet ovan, från Bah Kuhnke och Johansson, illustrerar just detta – strävan efter ett icke-polariserat samhälle, fritt från det som de benämner som hatets ideologier.

I Sverige finns det tre olika extremistmiljöer, motiverade utifrån tre olika ideologier. Trots det används våldsbejakande extremism ofta som ett samlat begrepp. Frågan är om det kan utgöra ett problem i sig, ett problem bortom det uppenbara, att använda ett och samma begrepp gentemot olika typer av potentiella hot – från rörelser med olika ideologiska motiv.

1.1 Bakgrund

I följande avsnitt är tanken att etablera en grundläggande förståelse för ämnet. Till en början presenteras begreppet våldsbejakande extremism, i syfte att tydliggöra uppsatsens utgångspunkt. Därefter kommer de våldsbejakande extremistmiljöer som finns i Sverige presenteras, följt av en översiktlig redogörelse av regeringens arbete gentemot fenomenet.

1.1.1 Begreppet våldsbejakande extremism

I en forskningsrapport från Institutet för Framtidsstudier framkommer det att begreppet våldsbejakande extremism saknar en enhetlig, vedertagen definition. Detta problematiseras i rapporten, eftersom avsaknaden av en definition kan innebära en viss begreppsförvirring (Rostami et al 2018, s. 13). Regeringens definition lyder som följande ”(...) ideologier som bejakar och legitimerar våld som medel för att förverkliga extrema ideologiska åsikter och idéer där terrorism är en metod som används av våldsbejakande extremistiska grupperingar och individer.” (Norlander 2016, s. 7).

Säkerhetspolisen (framgent Säpo) har sökt definiera de båda begreppen separat i en rapport. Våldsbejakande används som ett adjektiv för att beskriva olika typer av aktiviteter eller handlingar som stödjer, alternativt även deltar i, ideologiskt motiverat våldsutövande (Säkerhetspolisen 2010, s. 26). Det görs även en distinktion mellan våldsbejakande och våldsbenägen, då en person med våldsbejakande åsikter inte själv behöver utföra en våldshandling. Hen kan således stödja våldsutövande aktiviteter, utan att själv involveras i utförandet av dem (Ibid, s. 27). Därtill använder Säpo begreppet extremism som en beteckning för rörelser, ideologier eller individer som motsätter sig ett demokratiskt styrelseskick. Somliga av dessa tar till våld för att samhällsordningen ska förändras i den riktning respektive rörelse eller ideologi önskar (Ibid).

De olika definitionerna skiljer sig något, men har liknande element. Denna uppsats har inte som ambition att ta ställning till någon av dem, utan snarare etablera en grundläggande förståelse för hur begreppet förstås i en svensk myndighetskontext. Detta är relevant för att enklare tillgodogöra sig den analys av policydokument som genomförs i uppsatsens senare delar.

1.1.2 Våldsbejakande extremistmiljöer i Sverige

Enligt Säpo återfinns våldsbejakande extremism på olika nivåer inom såväl politiska som religiösa ideologier (Säkerhetspolisen 2010, s. 27). Med begreppet extremistmiljö avser Säpo individer, grupper och organisationer som har en gemensam våldsbejakande ideologi (Säkerhetspolisen 2018, s. 60). Ideologin är våldsbejakande såtillvida att individerna, grupperna eller organisationerna förespråkar, främjar eller utövar flera olika typer av brottsliga handlingar eller våldshandlingar med det övergripande syftet att förändra eller på annat sätt påverka alternativt inskränka olika samhällsinstitutioner (Ibid). Våldsdåd eller annan typ av våldsbejakande aktiviteter kan således begås av såväl grupper som enskilda individer. Det händer att en enskild individ som inte tillhör någon av extremistmiljöerna, men som ändå delar deras ideologiska utgångspunkt, ibland agerar på eget bevåg (Ibid, s. 62).

I Sverige har Säpo identifierat tre olika extremistmiljöer – den autonoma miljön, vit makt-miljön och den våldsbejakande islamistiska miljön (Säkerhetspolisen 2018, s. 60). Med den autonoma miljön åsyftas personer eller rörelser med antidemokratiska, vänsterextrema åsikter där det övergripande målet är ett samhälle utan statsapparat eller marknadsekonomi. Inom vit makt-miljön återfinns personer med högerextrema och rasideologiska åsikter, där ett etniskt homogent Sverige är det som eftersträvas (Säkerhetspolisen 2010, s. 27). Den våldsbejakande islamistiska miljön som Säpo identifierat, är den miljö inom vilken våldsanvändandet rättfärdigas av uppfattningen att islam är utsatt för ett angrepp från västvärlden eller andra personer som inte delar de extremistiska personernas värderingar och samhällssyn (Ibid, s. 28). Begreppet islamism,

däremot, innefattar ett flertal olika ideologier som inte behöver vara våldsbejakande (Ibid).

I ett dokument från Statsrådsberedningen framkommer det att fenomen som bland annat våldsbejakande extremism betraktas som både ett hot och en säkerhetsutmaning för Sverige (2017, s. 17). När det talas om just hotet från extremistmiljöerna riktas fokus många gånger till olika typer av attentat, även om hotet mot det demokratiska samhället består av fler komponenter än rena våldsdåd (Säkerhetspolisen 2018, s. 59). Enligt Säpo utgörs det största hotet utifrån ett attentatsperspektiv av den våldsbejakande islamistiska miljön, fastän olika typer av attentat även kan genomföras av såväl vit makt-miljön som den autonoma miljön. I sammanhanget poängteras även att hotet från de två sistnämnda extremistmiljöerna är mer långsiktigt och snarare utgör ett hot mot demokratin (Ibid).

1.1.3 Regeringens arbete mot våldsbejakande extremism

Regeringens arbete mot våldsbejakande extremism handlar främst om olika typer av preventiva åtgärder. I juni år 2014 tillsattes en Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, med ett initialt förordnande på två år som sedan förlängts genom tilläggsdirektiv (Norlander 2016, s. 2, 34). Innan samordnaren tillsattes var det i första hand rättsvårdande myndigheter som ansvarade för det brottsförebyggande arbetet. Efter att nationell samordning införts, genomfördes en rad andra initiativ. Till exempel arbetar kommunerna mer aktivt med denna typ av frågor, regeringen har antagit en nationell strategi mot terrorism, en handlingsplan för att värna demokratin samt skärpt terrorrelaterad lagstiftning (Ibid, s. 2).

Den nationella strategin mot terrorism, Skr. 2014/15:146, baseras på tre grundpelare – att förebygga, förhindra och försvåra. Strategin syftar till att etablera en plattform för arbetet på området, och skapar således en struktur för de insatser som krävs för att förebygga våldsbejakande extremism och motverka terrorism (Regeringskansliet 2019). Det första området, att förebygga, kretsar kring att förebygga våldsbejakande extremism och terrorism. Det andra området, att förhindra, handlar om att förhindra att terroristattentat genomförs i Sverige

medan det tredje området, att försvåra, syftar till att minska samhällets sårbarhet vid ett eventuellt terroristattentat (Ibid). Enligt regeringens hemsida är syftet med förebyggande insatser att söka motverka radikaliserings- och rekryteringsinsatser till våldsbejakande extremistiska miljöer. Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism delas upp i fem separata arbetsområden. De presenteras i följande ordning som 1) center mot våldsbejakande extremism, 2) förebygga radikaliseringsinsatser till våldsbejakande extremism, 3) insatser till individer i riskzonen för radikaliseringsinsatser, 4) stöd för att lämna våldsbejakande extremistiska rörelser, samt 5) stärka nordiskt och internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte (Ibid).

Center mot våldsbejakande extremism betraktas idag som regeringens viktigaste åtgärd i det förebyggande arbetet, eftersom det krävs en nationell samordning då det är ett flertal aktörer som är involverade (Regeringskansliet 2019). Enligt regeringsuppdraget avslutade den Nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism sitt uppdrag i januari 2018, samtidigt som Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet inrättades permanent (CVE 2018).

Det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism utgör uppsatsens huvudfokus. Detta eftersom de policyer som analyseras i uppsatsen är relaterade till de åtgärder som initierats för att förebygga förekomsten av våldsbejakande extremism i Sverige.

1.2 Syfte och problemformulering

Att våldsbejakande extremism uppfattas som ett samhällsproblem, förefaller förmodligen naturligt för de flesta. Det är förhållandevis enkelt att argumentera för varför rörelser som utgör ett hot mot rådande styrelseskick och civilsamhälle bör betraktas som problematiska. Att de har betraktats som ett problem från statens sida är även det förhållandevis uppenbart – exempelvis då olika regeringskonstellationer under de senaste mandatperioderna har initierat en rad åtgärder för att hantera situationen.

Däremot finns det andra delar i sammanhanget som inte är lika självklara. Som påvisats i bakgrundsavsnittet saknas en vedertagen och koncis definition av begreppet. Säpo identifierar att hotet från den våldsbejakande extremismen utgörs av både ett attentatshot, men även ett mer långsiktigt hot mot det demokratiska styrelseskicket. Samtidigt utgörs de tre extremistmiljöerna som finns i Sverige idag av personer med olika ideologiska utgångspunkter, olika mål och olika bakgrunder. Dessa aspekter kan i sin tur väcka vidare frågor. Kan det tänkas innebära problem att det talas om ”våldsbejakande extremism” som ett samlat begrepp, när det berör tre olika miljöer som potentiellt utgör olika typer av hot? Hur förstår egentligen regeringen detta fenomen? Vilken typ av problem betraktas det som? Hanteras det som ett samlat hot?

Utifrån ett diskursanalytiskt angreppssätt, är tanken att i denna uppsats söka djupare förståelse inom detta område. Tanken är att utifrån Carol Bacchis analytiska strategi *What's the problem represented to be?* (framgent WPR) analysera policydokument från regeringen, med det centrala syftet att förstå regeringens problemrepresentation¹ av våldsbejakande extremism. Ett delsyfte är att försöka urskilja huruvida dessa policyer kan resultera i konsekvenser för de personer som berörs. Syftet är således *inte* att utvärdera regeringens arbete eller normativt studera policydokumentens utformning, utan snarare bidra till en djupare förståelse för ämnet. Min uppfattning är att det finns ett inneboende spänningsfält samt en vaghet i hur begreppet våldsbejakande extremism används. Av denna anledning är det centralt att studera detta närmare.

Uppsatsens analysdel ämnar besvara följande frågeställningar:

- Hur ser regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism ut?
- Vilka tänkbara konsekvenser kan uppstå som ett resultat av problemrepresentationerna?

Frågeställningarna är formulerade på detta vis för att fånga uppsatsens huvudsyfte samt delsyfte och därtill korrespondera mot de frågor som utgör det analytiska ramverket.

¹ Problemrepresentation är ett centralt begrepp inom WPR-ansatsen, som definieras i avsnitt 2.2.1.

1.3 Avgränsningar

Ett antal avgränsningar har gjorts inom ramen för studien. Uppsatsens huvudfokus, att studera statens arbete kring våldsbejakande extremism, utgör en avgränsning i sig. Att därtill välja Carol Bacchis WPR-ansats som forskningsdesign har i sin tur gett upphov till en rad avgränsningar. Dels eftersom den i viss utsträckning avgör vilket material som är tillämpligt, dels eftersom de redan formulerade analysfrågorna sätter ramar för vad studien undersöker.

När uppsatsens syfte och metod hade bestämts, gjordes avgränsningen till att studera diskursen på nationell nivå och således inte inkludera lokala styrdokument. Därtill gjordes avgränsningen att endast studera policyer med regeringen som avsändare. Eftersom arbetet kring våldsbejakande extremism utvecklats mycket under de senaste åren, avgränsades studien tidsmässigt till 2010-talet.

Mer ingående resonemang kring metod- och materialval återfinns i uppsatsens senare delar.

1.4 Tidigare forskning

Avsnittet för tidigare forskning ger en möjlighet att utforska vad som finns skrivet inom området sedan tidigare. Renodlade policyanalyser kring våldsbejakande extremism i en svensk myndighetskontext är svåra att finna. Däremot är våldsbejakande extremism som ämne relativt välstuderat. Bland de aktörer som återkommande publicerar rapporter om våldsbejakande extremism återfinns bland annat Brottsförebyggande rådet, Säpo, Totalförsvarets forskningsinstitut, Barnombudsmannen, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Segerstedtinstitutet (CVE 2019). Just Segerstedtinstitutet är en i sammanhanget central aktör. Institutet inrättades vid Göteborgs universitet i juli 2015 i syfte att bidra till kunskap kring förebyggande åtgärder mot våldsutövande ideologier (Segerstedtinstitutet 2019). De har exempelvis publicerat en rapport med titeln ”Att förebygga våldsbejakande extremism: en systematisk kartläggning av

insatser”, vars syfte var att bidra med kunskap om evidensbaserade insatser för att förebygga våldsbejakande extremism i en internationell kontext (Eriksson et al 2018, s. 7).

Ett annat exempel på en studie avseende våldsbejakande extremism, som kan vara relevant att lyfta med hänsyn till denna uppsats syfte och frågeställningar, är SOU 2017:67 – *Våldsbejakande extremism – en forskarantologi*. SOU:n tillhandahåller en forskaröversikt över ämnet våldsbejakande extremism, som utfördes på uppdrag av den Nationella samordnaren för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (SOU 2017:67, s. 15–16). I denna forskarantologi har docenten Heléne Löow skrivit ett kapitel som syftar till att behandla begreppet våldsbejakande extremism samt hur den svenska staten under olika tidsepoker har betraktat detta problem. Enligt Löow är just ”våldsbejakande extremism” det senast lanserade begreppet som används av stater för att beteckna olika grupper eller rörelse som historiskt sett har uppfattats utgöra ett hot mot det rådande styrelseskicket. Andra begrepp som föregått våldsbejakande extremism är, bland annat, *statsfientliga ytterlighetsinriktningar*, *politiskt opålitliga*, *politiskt belastade* och *antidemokratiska* (Ibid, s. 21).

Löow skildrar hur det historiskt sett skett skiften med avseende på vad som konstituerar ett hot mot samhället. Vid sekelskiftet 1800–1900-talet var det primärt socialistiska rörelser och idéer om demokratisering som ansågs hota samhällsordningen, då dessa bland annat eftersträvade utökade medborgerliga rättigheter (SOU 2017:67, s. 21). När det demokratiska styrelseskicket etablerats, har hotet istället utgjorts av rörelser som motverkar det. Enligt Löow är de begrepp som använts för att beskriva hot mot styrelseskicket politiska snarare än vetenskapliga. De anses vara politiska i den mening att de konstituerar en gräns för vad som tolereras respektive inte tolereras inom samhället (Ibid). Historiskt sett har staten haft olika strategier för att hantera problemen med rörelser som ansetts hota det rådande styrelseskicket. Löow menar att det särskilt är två olika strategier som varit framgångsrika – antingen hårda repressiva åtgärder, alternativt riktade åtgärder mot ledande personer inom rörelserna. Det förebyggande arbetet som vi känner igen det idag fick sitt genomslag först på 1990-talet (Ibid, s. 23).

En annan dimension i statens agerande gentemot dessa hotbilder handlar om de sociala grupper som ansetts utgöra hotet. Exempelvis kom staten under tidigt 1900-tal att införa övervakning av utländska medborgare (SOU 2017:67, s. 24).

Så småningom kom andra världspolitiska händelser präglade vilka som uppfattats utgöra ett hot, vilket kommit till uttryck som bland annat rasism, antisemitism och rysskräck (Ibid, s. 25). Löow skildrar hur det kommit att växa fram en bild om att det är utländska aktivister som i synnerhet utgör ett större hot mot samhället än inhemska aktivister (Ibid, s. 25–26). Hon argumenterar för att det naturligtvis kan finnas ett reellt hot från internationella aktörer, men att extremismen även kan uppstå internt (Ibid, s. 26).

Denna uppsats kan sägas ta vid nära Heléne Lööws kapitel i SOU 2017:67. Uppsatsens centrala syfte är att förstå regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism. En diskursiv policyanalys av hur regeringen framställer våldsbejakande extremism som ett problem kan tänkas öppna upp för ett nytt perspektiv som kan relateras till Lööws. I samband med analysen är förhoppningen att kunna relatera det till den tidigare forskningen.

1.5 Disposition

I samband med detta textavsnitt avslutas uppsatsens inledande kapitel, som i huvudsak syftar till att introducera läsaren till uppsatsens ämne, syfte och frågeställningar, avgränsningar samt en överblick över vad som tidigare studerats på området. Kapitel 2 syftar till att redogöra för uppsatsens teoretiska och metodologiska utgångspunkter. I denna uppsats används teori och metod integrerat, varför relativt stort fokus läggs på dessa delar. I kapitlet redogörs även för centrala begrepp, det analytiska ramverket, materialval samt en diskussion kring olika metodologiska reflektioner. I kapitel 3 genomförs analysen, genom att applicera det analytiska ramverket på de policyer som valts ut. I kapitel 4 förs en diskussion kring de resultat som kom fram i det föregående avsnittet. Avslutningsvis, i kapitel 5, formuleras uppsatsens slutsatser samt lämnar förslag på framtida forskning.

2 Teori, metod och material

Detta kapitel syftar till att introducera läsaren till uppsatsens teoretiska och metodologiska utgångspunkter, det analytiska ramverket samt materialmässiga överväganden. Inledningsvis diskuteras hur diskursanalys kan användas som både teori och metod, för att därefter fokusera på mer uppsatsspecifika aspekter.

2.1 Diskursanalys som teori och metod

Begreppet *diskurs* kan, enligt Winther-Jørgensen och Phillips, förklaras som ett ”(...) bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen).” (2000, s. 7). Diskursanalys som metod kan uppfattas som bred, då den är tillämplig inom många discipliner samtidigt som det saknas konsensus kring vad diskurser egentligen är eller hur de bör undersökas (Ibid). Den multidisciplinära karaktären till trots, så argumenterar Winther-Jørgensen och Phillips för att diskursanalysen inte kan inrättas under vilket teoretiskt ramverk som helst. De menar att den måste vara förenlig med studiens teoretiska grund, eftersom diskursanalys inte enbart är en analysmetod utan snarare en metodologisk och teoretisk helhet – något som de kallar för en ”paketlösning” (Ibid, s. 10).

När en forskare tillämpar ett diskursanalytiskt angreppssätt accepterar hen dels ett antal ontologiska och epistemologiska premisser med avseende på språkets inverkan i formandet av den sociala världen, dels olika teoretiska modeller, dels olika metodologiska rättesnören och dels tekniker för språkanalys (Winther-Jørgensen och Phillips 2000, s. 10). Mot denna bakgrund kan diskursanalys alltså betraktas som teori och metod integrerat, där de tidigare nämnda premisserna måste accepteras för att diskursanalysen ska kunna användas i en empirisk studie. Winther-Jørgensen och Phillips lyfter även att det är möjligt att skapa ett eget

diskursanalytiskt ”paket” genom att själv kombinera delar från olika metoder (Ibid).

I denna uppsats kommer teori och metod användas integrerat, då WPR-ansatsen innehåller en uppsättning teoretiska antaganden men även mer konkreta analysverktyg.

2.2 What’s the problem represented to be?

Carol Bacchi har formulerat WPR-ansatsen, vilken kan betraktas som en analytisk strategi att utgå från vid genomförande av en poststrukturalistisk policyanalys (Bacchi och Goodwin 2016, s. 13). I detta avsnitt följer en översiktlig skildring av WPR-ansatsen, medan de mer tekniska aspekterna för genomförande av analys lämnas till avsnitt 2.3.

WPR-ansatsen har ett diskursanalytiskt angreppssätt, inspirerat av Foucault. Ansatsen kan betraktas som ett redskap för att kunna granska existerande uppfattningar och föreställningar om rådande politiska problem, samt de maktrelationer som produceras eller reproduceras av dessa föreställningar (Bergström och Boréus 2018, s. 271). En utgångspunkt i WPR-ansatsen är att det inte finns ett entydigt korrekt sätt att betrakta eller hantera samhällsliga problem, eftersom kontrasterande uppfattningar existerar som ett resultat av att de härstammar från olika diskurser (Ibid, s. 271–272). Som nämndes inledningsvis har WPR-ansatsen poststrukturalistisk utgångspunkt (Bacchi 2009, s. 34). Poststrukturalismen som teoribildning har generellt sett haft ett stort inflytande inom samhällsvetenskaplig forskning, men desto mindre inflytande inom just det policyanalytiska fältet (Bacchi och Goodwin 2016, s. 4). Bacchi och Goodwin skriver att detta är något som behöver uppmärksammas (Ibid). Att lansera WPR-ansatsen skulle således kunna betraktas som ett försök att överbrygga detta ”gap”.

Bacchi menar att begreppet “policy” inom konventionell policyanalys har en underliggande positiv konnotation, då begreppet implicerar att något kommer ”lösas” vilket emellertid tenderar uppfattas som något bra (2009, s. ix). En generell uppfattning är att policyer är en regerings främsta medel för att hantera problem. Utifrån denna typ av förståelse, kan den policyskapande processen

betraktas som en reaktion från regeringen på ett redan existerande problem (Ibid, s. 1). Denna uppfattning utmanas dock från ett WPR-perspektiv. Enligt detta synsätt reagerar inte regeringen på ett på förhand existerande problem, utan är snarare aktiv i skapandet av det. Bacchi argumenterar för att detta är ofrånkomligt, eftersom samtliga policyer på ett eller annat sätt verkar för förändring och därför, oundvikligen, innehåller implicita problemrepresentationer (Ibid). En central uppgift vid en WPR-inspirerad analys är att kritiskt granska hur dessa problem produceras. Detta genom att söka svar på *vad* det är som skapas, *hur* det skapas och vilka *effekter* det genererar (Bacchi och Goodwin 2016, s. 14).

Enligt Bacchi kan den språkliga formuleringen, problematiseringen, bära med sig olika effekter. Hon argumenterar för att sättet ett problem uttrycks i en policy har inverkan på hur gemene man tänker kring fenomenet, hur de människor som är involverade behandlas samt hur det påverkar deras uppfattning om sig själva (Bacchi 2009, s. 1). En annan dimension vad avser just problematiseringar, är att Bacchi menar att det endast är en del av ett större sammanhang som berättas. När ett fenomen problematiseras tenderar situationen förenklas, varför det finns delar av historien som kan utelämnas (Ibid, s. xii). Vidare, menar Bacchi att den förenkling som sker i samband med problematiseringen av ett fenomen bidrar till något som kallas för en *framing process*. Beträktat från ett WPR-perspektiv, innebär det att problematiseringar styr människor och att det – i syfte att förstå hur vi blir styrda – är viktigt att studera problemrepresentationer i policyer eller policyförslag (Ibid).

Ovanstående redogörelse öppnar upp för att mer explicit uttrycka de tre huvudsakliga premisser WPR-ansatsen bygger på. De lyder som följande "1. *We are governed through problematisations. 2. We need to study problematisations (through analyzing the problem representations they contain), rather than 'problems'. 3. We need to problematize (interrogate) the problematisations on offer through scrutinizing the premises and effects of the problem representations they contain.*" (Bacchi 2009, s. 25).

2.2.1 Centrala begrepp

Inom WPR-ansatsen kan några centrala begrepp urskiljas – *problem*, *problematisation*, *problem representation* och *policy*. De må redan ha använts i föregående textavsnitt, men tanken här är att mer koncist förklara begreppens innebörd samt hur de kommer översättas till svenska. Detta för att underlätta förståelsen för analysen och därtill undvika begreppsförvirring.

Enligt Bacchi används begreppet *problem* i vardagligt språkbruk i två bemärkelser. Det kan dels användas för att beskriva något som är svårhanterligt, dels användas för att beskriva en situation eller utmaning som behöver ”lösas”. Bacchi skriver även att begreppet *problem* kan användas av dessa två bemärkelser kombinerat (2009, s. x). I en WPR-analys, däremot, beskriver Bacchi problem som ”It refers simply to the kind of change implied in a particular policy proposal.” (Ibid, s. xi), alternativt uttryckt kan det sägas avse förståelsen för det som behöver förändras (Ibid, s. x). Formuleringen av hur ett problem förstås vilar på Bacchis idé om att problem produceras inom den policyskapande processen (Ibid). Därför är det viktigt att ha i åtanke att begreppet *problem* i detta sammanhang bör förstås i relation till policyer. I denna uppsats kommer begreppet översättas till *problem* och användas i enlighet med hur begreppet förstås ur ett WPR-perspektiv.

Begreppet *problematisation* bör förstås som det sätt ett fenomen presenteras eller framställs som ett problem (Bacchi 2009, s. 277). I ett WPR-sammanhang innebär det att policyer eller policyförslag, som påkallar förändring, således är en form av just *problematisation* då de ofta – om än implicit – beskriver problem och dess orsaker (Ibid). I uppsatsen översätts begreppet till *problematisering*.

Problem representation är ännu ett centralt begrepp inom WPR-analys. Bacchi menar att det åsyftar själva förståelsen av problemet i en policy eller ett policyförslag (2009, s. xii), alternativt uttryckt ”(...) the implied 'problems' in problematisations.” (Ibid, s. 277). Det kan således tolkas som att begreppet åsyftar det underförstådda problemet i en problematisering, alternativt uttryckt som sättet som problemet konstitueras i en policy. I uppsatsen kommer begreppet översättas

till *problemrepresentation*, alternativt beskrivas som *problemframställning* eller *framställningen av problem* beroende på sammanhang.

Begreppet *policy* kommer inte översättas i uppsatsen, då det fungerar att använda även på svenska. Enligt Bacchi förstås *policy* i en vid mening, eftersom policyer kan användas av såväl statliga institutioner som privata aktörer i syfte att åstadkomma och upprätthålla en specifik ordning (Bacchi och Goodwin 2016, s. 18). Flera olika texter kan betraktas som en policy, däribland lagtext, rättsliga dokument, intervjutranskript, forskningsrapporter, offentliga dokument eller olika typer av planer och program (Ibid). Jag återkommer till vad som urskiljer en god policy för WPR-ändamål, samt vilka policyer som ligger till grund för denna uppsats analys, i avsnitt 2.4.

2.3 Analytiskt ramverk

I denna uppsats genomförs en WPR-inspirerad analys av regeringens arbete mot våldsbejakande extremism.

Ursprungligen formulerade Bacchi sex stycken analysfrågor – 1) *What's the 'problem' represented to be in a specific policy?*, 2) *What presuppositions or assumptions underlie this representation of the 'problem'?*, 3) *How has this representation of the 'problem' come about?*, 4) *What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the 'problem' be thought about differently?*, 5) *What effects are produced by this representation of the problem?* och 6) *How/where is this representation of the 'problem' produced, disseminated and defended? How could it be questioned, disrupted and replaced?* (Bacchi 2009, s. xii).

Enligt Bergström och Boréus kräver däremot inte alla studier att samtliga av dessa frågor besvaras (2018, s. 273). Sett utifrån uppsatsens syfte och frågeställningar, har jag valt att använda tre av sex analysfrågor. Det är fråga tre, fyra och sex som uteslutits, då de enligt min bedömning inte tillför något för att besvara uppsatsens frågeställningar samtidigt som de ligger utanför ramen för uppsatsens syfte. Detta eftersom fråga tre snarare berör en historisk aspekt, vilket

kan tänkas förutsätta en annan typ av material. Fråga fyra, som berör det som lämnas oproblematiserat, har en mer diskursiv ansats. Frågan hade kunnat vara relevant i uppsatsen och bidragit till en mer nyanserad diskussion, men utifrån befintligt material bedöms den inte bidra med tillräckligt mycket nytt för att korrespondera väl med frågeställningarna. Fråga sex handlar snarare om hur problemrepresentationen har uppstått, spridits och försvarats, vilket även det kan tänkas förutsätta en annan typ av material. I jämförelse med övriga tre analysfrågor fångar de inte på samma sätt det uppsatsen ämnar undersöka.

Nedan följer en översiktlig redogörelse för de av Bacchis frågor som kommer användas i analysen, som därefter anpassas något för att fungera bättre i relation till uppsatsens syfte och frågeställningar.

Fråga ett, "*What's the 'problem' represented to be in a specific policy?*" kommer i denna uppsats översättas till "Hur framställs problemet i policyn?". Enligt Bacchi handlar detta första steg i analysen om att klargöra problemrepresentationen i en text (Bacchi 2009, s. 2). Alternativt uttryckt kan det sägas handla om att söka svar på vilken typ av problem formuleringen aktualiserar. Ett sätt att förenkla uppgiften att identifiera problemrepresentationer, är enligt Bacchi att forskaren till exempel kan studera den föreslagna disponeringen av finansiella medel (Ibid, s. 4).

Fråga två, "*What presuppositions or assumptions underlie this representation of the 'problem'?*" kommer i uppsatsens översättas till "Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?". Målet med fråga två är att identifiera de underliggande antaganden som återfinns inom problemrepresentationen (Bacchi 2009, s. 5). Frågan kan betraktas som en uppgift i att se till den bakgrundskunskap som förgivettas vid framställningen av problemet. Genom att blottlägga dessa förgivettaganden, är det möjligt att identifiera de konceptuella logiker som problemrepresentationen vilar på. Begreppet konceptuell logik kan förklaras som den uppfattning om omvärlden som ligger till grund för problemrepresentationens formulering. Det blir således ett försök att identifiera de djuplodade kulturella värden som finns inom världsuppfattningen (Ibid).

I denna fråga kan diskursbegreppet förstås som meningssystem (Bacchi 2009, s. 7). Bacchi menar att policyer är meningsskapande och att uppgiften för analysfråga två är att förstå hur denna mening skapas genom det språk som används. I detta sammanhang är det då relevant att identifiera binärer, begrepp

och kategorier (Ibid). Binärer kan förstås som ett slags motsatsförhållande mellan x och inte-x, exempelvis nationell/internationell eller legal/illegal. Det blir en fråga om exkludering som ofta uttrycker en hierarkisk dimension, där komplexa förhållanden simplificeras (Ibid). Begrepp menar Bacchi uppfattas olika från person till person, vilket föranleder att policyförfattarens förståelse för ett begrepp får effekt på den policy som skapas. Av denna anledning är det viktigt att identifiera dessa begrepp samt söka urskilja den mening dessa tillskrivs (Ibid, s. 8). Därtill argumenterar Bacchi för att kategoriseringar, exempelvis baserat på ålder eller könsidentitet, kan påverka hur den politiska styrningen sker och bör blottläggas då de kan verka meningsskapande för de som berörs (Ibid, s. 9). Sammanfattningsvis kan det sägas att den andra analysfrågan rymmer en djupare diskursiv ansats. Frågan har två övergripande mål, där det första är att identifiera de underliggande antagandena som ligger till grund för problemrepresentationen, medan det andra handlar om att identifiera och reflektera kring ”tystnader” i policyer (Ibid).

Fråga tre, *“What effects are produced by this representation of the problem?”* översätts till “Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?”. Den avslutande analysfrågan relaterar till ett av de teoretiska antaganden som finns inom WPR-ansatsen. Frågan vilar på antagandet att somliga problemrepresentationer kan medföra negativa konsekvenser i olika utsträckning för människor inom olika sociala grupper (Bacchi 2009, s. 15). Bacchi menar att vissa problemrepresentationer kan kopplas till olika effekter, varpå hon identifierar tre olika typer av effekter – diskursiva effekter, subjektifieringseffekter samt levda effekter (Ibid). De diskursiva effekterna avser den inverkan diskurser har på problemrepresentationen, vilket kan resultera i att olika alternativ inte anses vara genomförbara. Subjektifieringseffekterna avser hur diskursen producerar olika subjektpositioner, där policyer kan bidra till att såväl skapa som placera in subjekt i dessa positioner (Ibid, s. 16). Något som, enligt Bacchi, är särskilt viktigt att granska vad gäller subjektpositioner är huruvida problemrepresentationer inom policyer tenderar sätta olika sociala grupper mot varandra. (Ibid). De levda effekterna tar fasta på hur den mer materiella aspekten, om vilka direkta konsekvenser en problemrepresentation kan ha på människors liv (Ibid, s. 17).

Ovan har jag översiktligt återgett vad Bacchi menar med varje fråga. I syfte att ytterligare systematisera min analys, öka transparensen för analysens tillvägagångssätt samt anpassa frågorna till min uppsats ämne och syfte har frågorna modifierats och sammanställts i ett analyschema. Tanken är att vara ödmjuk inför att analysen, till exempel, kan innebära att texterna kan ge ett otillfredsställande svar på en eller flera av frågorna samtidigt som Bacchis frågor tenderar överlappa varandra. Tabellen nedan användes som ett stöd vid genomförandet av analysen och inkluderas här i syfte att stärka intersubjektiviteten samt öka uppsatsens validitet.

Tabell 1.

WPR-ansatsens ursprungliga frågor	Uppsattsspecifik tolkning	Innehåll i texten
Hur framställs problemet i policyn?	Hur formuleras våldsbejakande extremism som ett ”problem”?	Innehållsmässigt: förslag till lösning, vilken typ av problem som aktualiseras
Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?	Är det möjligt att urskilja att det <i>förutsätts</i> att det finns en generell vetskap om ”problemet”?	Innehållsmässigt: finns det något som antyder binärer, begrepp eller kategoriseringar? Något som anspelar på kulturella värden?
Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?	Uppfattas formuleringar kunna ge upphov till diskursiva effekter eller subjektifieringseffekter? Finns det formuleringar som relaterar till de grupper som är verksamma inom den våldsbejakande extremistsfären i Sverige?	Tänkbara nyckelord: vit makt, högerextremism, vänsterextremism, autonoma miljön, islamism, islamistisk extremism, grupper, miljöer, radikalisering Innehållsmässigt: kan något tänkas generera levda effekter?

I den vänstra kolumnen presenteras de ursprungliga analysfrågorna. Mittenkolumnen är den modifierade version av hur ursprungsfrågorna förstås i detta specifika fall. Den högra kolumnen, ”Innehåll i texten”, ger exempel på nyckelord eller specifikt innehåll jag sökt efter i analysen.

2.4 Material

Valet av material att analysera är relativt öppet, om än det finns en rad aspekter att ta i beaktande. Ett utmärkande drag hos det material som lämpar sig väl för WPR-analys är att det har en preskriptiv karaktär (Bacchi och Goodwin 2016, s. 18). Med preskriptivt avses att den text som ligger till grund för materialvalet kan förstås som någon form av förslag eller guide för hur något bör hanteras (Ibid). Bacchi skriver att ett möjligt tillvägagångssätt är att välja ett, exempelvis, offentligt dokument att analysera, men att i uppgiften även inkludera annan typ av information som kan bistå materialet med att skildra en tydligare helhetsbild (2009, s. 20), vilket gjordes i uppsatsens bakgrund.

Med stöd i den tidigare givna definitionen av policybegreppet samt Bacchi och Goodwins resonemang kring vad som karaktäriserar ett bra material har fyra olika dokument valts ut. En skrivelse, ett kommittédirektiv samt två uppdrag som lämnats till Brottsförebyggande rådet respektive Socialstyrelsen. De två förstnämnda faller under kategorin rättsliga dokument och de två sistnämnda kan betraktas som preskriptiva dokument. Avsändaren bakom samtliga dokument är regeringen, genom Kulturdepartementet och Justitiedepartementet.

Variationen på dokumenttyper kan betraktas som en styrka, då det kan vara intressant att se om problemrepresentationerna är mer eller mindre explicita med avseende på dokumentens olika syften och mottagare. Däremot är samtliga dokument inom ramen för regeringens förebyggande arbete gentemot våldsbejakande extremism, vilket gör att själva innehållet inte nödvändigtvis varierar så stort. Nämnvärt är att dokumenten skiljer sig sett till omfång, då de varierar från fyra sidor till 48 sidor. Det kan medföra att somliga dokument ger mer tillfredsställande svar på analysfrågorna än andra. Uppsatsen ämnar dock inte utvärdera dokumenten i relation till varandra, varför denna aspekt inte bedöms spela en avgörande roll.

2.5 Metodologiska reflektioner

En central del av uppsatsprocessen är de olika typer av val och överväganden som behöver komma till stånd för att kunna besvara frågeställningarna. Ett första sådant val som gjordes i denna uppsats var att välja ett diskursanalytiskt angreppssätt gentemot regeringens arbete mot våldsbejakande extremism. Diskursanalytisk forskning handlar, bland annat, om att utgå från det som faktiskt skrivits om något i syfte att kunna urskilja mönster i det som uttryckts, men även undersöka vilka sociala konsekvenser som olika diskurser kan få i en verklig kontext (Winther-Jørgensen och Phillips 2000, s. 28). I relation till uppsatsens ämne, våldsbejakande extremism, fann jag det relevant att inta en diskursanalytisk position. Detta eftersom begreppet våldsbejakande extremism saknar en vedertagen definition, samtidigt som det innefattar olika typer av ideologier vars uppfattning om ett gott styrelseskick skiljer sig från det som råder i Sverige. Min tanke är att en diskursanalytisk ingång här kan öppna upp för nya perspektiv och en, förhoppningsvis, djupare förståelse.

Att välja WPR som analytisk strategi innebär en insnävning i uppsatsens möjligheter, eftersom ansatsen tillhandahåller på förhand formulerade analysfrågor. Min bedömning är att dessa ändå är lämpliga, då de kan underlätta att bringa klarhet i hur regeringen betraktar denna problematik, vad den uppfattas vara ett problem av, om de olika extremistmiljöerna på något vis ställs mot varandra eller om problemrepresentationerna kan tänkas generera några konsekvenser. På detta vis fångade WPR-ansatsen det jag funnit som intressant (som bland annat tydliggjordes i avsnitt 1.2) och bedömdes därför vara en god strategi för att uppfylla uppsatsens syfte samt besvara frågeställningarna.

Vid genomförande av en diskursanalys, är det viktigt att ställa sig främmande till sitt material och således inte låta de subjektiva värderingarna influera analysen (Winther-Jørgensen och Phillips 2000, s. 28). Winther-Jørgensen och Phillips menar att detta kan bli särskilt svårt om forskaren är en del av den kultur som undersöks, vilket är fallet i denna uppsats. Av denna anledning eftersträvar jag god transparens, genom att tydligt redovisa samtliga steg i uppsatsen och

analysen. Ett exempel är det analyschema som återfinns i avsnitt 2.3, ett annat exempel är att jag i analysen citerar dokumenten. Möjligheten finns att en annan forskare kommit fram till andra resultat än vad jag gjort, men min ambition är att på detta vis skapa en förståelse för min tankeprocess.

3 Analys

Analysavsnittet kommer byggas upp utifrån de texter som är föremål för analys. Till respektive text finns underrubriker i form av de frågor Bacchi formulerat för en WPR-analys. Syftet med denna struktur är dels för att underlätta en tydlig och konsekvent tillämpning av analysfrågorna, dels för att frågorna i vissa fall tenderar överlappa varandra. Av denna anledning kan det därför vara fruktbart att genomföra en separat analys av varje text för att analysen ska bli lättare att följa i de fall en viss överlappning sker.

Analysen har genomförts genom att först läsa materialet och sedan ställa frågorna till det. Eftersom dokumenten sammantaget omfattar ett stort antal sidor, har jag försökt urskilja det allra mest centrala för varje analysfråga. Mitt urval är inte nödvändigtvis det samma som någon annan forskare gjort. Därför har jag, i syfte att öka transparensen samt förståelsen för mina resonemang, inkluderat utdrag från respektive dokument, som sedan kommenteras. Utdragen kursiveras för att underlätta läsningen.

3.1 Skr. 2014/15:144

Nedan följer en analys av Regeringens skrivelse 2014/15:144, *Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism*. Skrivelsen omfattar 48 sidor som redovisar de åtgärder regeringen vidtagit i arbetet mot våldsbejakande extremism, undertecknad i augusti 2015. Åtgärderna som vidtagits syftar till att generera ökad kunskap om våldsbejakande extremism som fenomen samt utveckling av förebyggande metoder mot målet att samordnat verka för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Skr. 2014/15:144, s. 1).

3.1.1 Hur framställs problemet i policyn?

Följande två utdrag från skrivelsen kan uppfattas ge exempel på hur problemrepresentationen ser ut.

”Demokratin måste värnas och samhället måste bli mer motståndskraftigt mot radikaliserings till våldsbejakande extremism.” (Skr. 2014/15:144, s. 4).

”Våldsbejakande extremism är ett allvarligt problem för demokratin. Våldet som extremistiska grupper använder och legitimerar som en politisk metod utmanar och hotar det demokratiska samhället.” (Skr. 2014/15:144, s. 4).

Utdragen ställer våldsbejakande extremism i relation till demokratin, där det i det första utdraget skrivs att demokratin måste värnas och i det senare explicit uttrycks vara ett hot mot demokratin. Med andra ord kan problemrepresentationen uppfattas bestå i ett hot mot styrelseskicket.

”Ideologiskt motiverat våld som individer och grupper riktar mot samhällets institutioner, dess representanter eller mot enskilda individer är ett hot mot det demokratiska samhället och mot principer om alla människors lika värde och lika rättigheter. Våldet som dessa grupper står för utmanar därför den sociala sammanhållningen i ett samhälle.” (Skr. 2014/15:144, s. 5)

Även detta utdrag aktualiserar våldsbejakande extremism som ett hot mot demokratin, men här uttrycks även en annan dimension. Detta då även representanter för samhällsinstitutioner eller enskilda individer uppges vara föremål för det som benämns som ideologiskt motiverat våld. Denna tolkning görs dock utifrån att ideologiskt motiverat våld kan förstås som våldsbejakande extremism. Den sista meningen i utdraget, om att våldet utmanar den sociala sammanhållningen, kan däremot betraktas som en överlappning till analysfråga två. Formuleringen kan uppfattas anspela på ett kulturellt värde om vad ett demokratiskt samhälle innebär.

3.1.2 Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?

Analysfråga två är mångfacetterad, vilket medför att det finns ett flertal perspektiv som kan lyftas upp. Ett utdrag som uppfattas ge uttryck för ett slags förgivettagande om de konceptuella logiker formuleringen vilar på, är följande:

”Det är ett gemensamt ansvar att ta avstånd från våldsbejakande extremism och aktivt stå upp för demokratiska värden och respekten för mänskliga rättigheter.” (Skr. 2014/15:144, s. 4–5).

Utdraget förutsätter, implicit, att samtliga mottagare av skrivelsen uppfattar våldsbejakande extremism som ett hot som det bör tas avstånd från. Samtidigt förutsätter det att det är demokratiska värden och respekt för mänskliga rättigheter som ska värnas.

”I ett samhälle där varje individ känner trygghet, delaktighet och har makten att påverka sitt eget liv, är sannolikheten större att det utvecklas en ömsesidig respekt människor emellan och en känsla av gemenskap som kan motverka våld, antidemokratiska handlingar, polarisering och rasism.” (Skr. 2014/15:144, s. 29).

Även detta utdrag kan uppfattas anspela på kulturella värden, som indikerar att ett demokratiskt styrelseskick uppfattas som det normativt bästa. I utdraget kan det uppfattas att ett eftersträvansvärt scenario skildras, där lösningen på problemet med våldsbejakande extremism ligger i huruvida individerna känner bland annat trygghet och delaktighet.

3.1.3 Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?

Analysfråga tre handlar om att se till de effekter som kan produceras av en problemrepresentation. Nedanstående utdrag beskriver de extremistmiljöer som finns i Sverige.

”Personer som är aktiva inom den våldsbejakande högerextremismen begår brott med rasistiska, islamofobiska, antiziganistiska, antisemitiska, afro-fobiska, homofobiska och transfobiska förtecken. Personer aktiva inom den

vänsterextremistiska autonoma rörelsen utsätter exempelvis förtroendevalda, tjänstemän inom myndigheter och personer inom den högerextremistiska rörelsen för trakasserier, hot och våld. När det gäller våldsbejakande islamistisk extremism är det särskilt oroande att ett ökat antal personer har anslutit sig till våldsbejakande islamistisk extremism och väpnade extremist- och terroristgrupper i Syrien och Irak. Denna utveckling bidrar till hot mot säkerheten i aktuella konfliktområden och människorna där. De som reser kan också utgöra ett hot mot Sverige med avsikt och förmåga att genomföra terroristattentat.” (Skr. 2014/15:144, s. 4)

I utdraget förklaras det att den högerextremistiska miljön begår brott med olika förtecken. Inom den vänsterextremistiska miljön uppfattas individer, institutioner eller anhängare av den högerextremistiska miljön utsättas för trakasserier, hot och våld. Avseende den våldsbejakande islamistiska miljön benämns situationen som oroande och ett hot mot Sverige ur ett attentatsperspektiv. Utan att kommentera sanningshalten i detta, kan det konstateras att de olika miljöerna förknippas med olika typer av brottslighet. Det ligger i linje med att Säpo identifierat att de olika miljöerna potentiellt utgör olika typer av hot, som presenterades i avsnitt 1.1.2. Som nämndes i avsnitt 2.3 vilar analysfråga tre på premissen att formuleringar kan ge olika effekter för olika grupper. I detta utdrag illustreras en skillnad mellan miljöerna, där ett terrorhot kan uppfattas som en starkare formulering än, exempelvis, ett brott med rasistiska förtecken.

Ett annat utdrag, som kan relateras till den tidigare forskning som presenterades, är följande:

”Särskilt angeläget är att utveckla insatser för dem som kan ha deltagit i väpnade strider för extremist- eller terroristorganisationer i utlandet.” (Skr. 2014/15:144, s. 35).

I avsnitt 1.4, tidigare forskning, förklarades att utländska aktivister historiskt sett betraktats utgöra ett hot mot samhället. Detta tycks vara synligt även i denna skrivelse.

3.2 Dir. 2014:103

Nedan analyseras Kommittédirektiv 2014:103, *En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism*. Som nämndes i uppsatsens inledande kapitel har det funnits en nationell samordnare inom ramen för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Detta direktiv, Dir. 2014:103, är det ursprungliga direktivet om inrättande av samordnaruppdraget. En rad tilläggsdirektiv har tillkommit i efterhand (se Dir. 2015:27, Dir. 2015:86, Dir. 2016:43), vilka har specificerat uppdraget ytterligare samt förlängt det från den ursprungliga uppdragsperioden om två år fram till januari 2018 (SOU 2016:92). I denna uppsats kommer däremot det ursprungliga direktivet, dir. 2014:103, vara föremål för analys. Direktivet innebär att en särskild utredare ska tilldelas rollen som Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism, med den övergripande uppgiften att förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer samt verka för kunskapsspridning (Dir. 2014:103, s. 1).

3.2.1 Hur framställs problemet i policyn?

Följande utdrag från direktivet ger exempel på hur problemrepresentationen ser ut:

”En särskild utredare ska i rollen som nationell samordnare förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.” (Dir. 2014:103, s. 1).

Detta utdrag preciserar övergripligt vad uppdraget som nationell samordnare innebär, samtidigt som det förhållandevis explicit uttrycker att våldsbejakande extremism är det som ska motarbetas. Det inrymmer även formuleringen *att värna demokratin*, vilket kan ses som den typ av hot regeringen uppfattar att våldsbejakande extremism aktualiserar – det vill säga ett hot mot det rådande styrelseskicket.

”Ett öppet och demokratiskt samhälle kan aldrig göra sig helt osårbart för våldsbejakande extremism.” (Dir. 2014:103, s. 2).

I sammanhanget framställs det demokratiska samhället som något som kan såras av den våldsbejakande extremismen. Denna formulering för tankarna till den rapport från Säpo som lyftes upp i avsnitt 1.1.2, där det konstaterades att våldsbejakande extremism kan utgöra ett demokratihot såväl som ett attentatshot. Detta utdrag kan uppfattas aktualisera dem båda, då det uttryckas att det är det demokratiska samhället som riskerar bli ”sarat”. Vad ”osårbart” i utdraget egentligen innebär förklaras inte, vilket gör det svårt att ta analysen vidare.

Ett annat utdrag som mer explicit uttrycker vad för typ av problem det rör sig om, är följande:

”I olika sammanhang och under olika omständigheter kommer individer att lockas att ta till våld eller bryta mot lagen för att försöka uppnå förändringar i samhället. Det kan t.ex. röra sig om att hindra andras demonstrations- och åsiktsfrihet, hot och våld mot meningsmotståndare eller hets mot folkgrupp.” (Dir. 2014:103, s. 2).

Här aktualiseras förändring av styrelseskick som problemet, samtidigt som det ges exempel på handlingar som manifesterar detta. Dessa handlingar, i sin tur, kan uppfattas överlappa till analysfråga två eftersom de implicit anspelar på de friheter som det svenska samhällets värdegrund vilar på, om till exempel demonstrations- och åsiktsfrihet.

3.2.2 Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?

Ett första utdrag, som illustrerar ett slags förgivettagande där kunskap förutsätts, är följande:

”Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.” (Dir. 2014:103, s. 2).

Här förutsätts en kunskap om vilka dessa extremistmiljöer är och vilka ideologier som driver dem. Samtidigt är det möjligt att skönja ett antagande om att en demokratisk samhällsordning är det eftersträvansvärda. Det kan uppfattas som

ett uttryck för ett slags kulturellt värde, en konceptuell logik, eftersom det vittnar om den världssyn som ligger till grund för problemrepresentationen.

Nedan följer två utdrag från direktivet:

”Säkerhetspolisen har i de rapporter om våldsbejakande extremism som myndigheten sammanställt på uppdrag av regeringen, t.ex. i rapporten Våldsbejakande islamistisk extremism, Säkerhetspolisen 2010, betonat att nära samverkan i form av informationsutbyte och kunskapsöverföring mellan skola, socialtjänst och närpolis är en viktig framgångsfaktor för ett fungerande förebyggande arbete på lokal nivå.” (Dir. 2014:103, s. 4)

”Ett effektivt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism kan även medföra samhällsekonomiska vinster på lång sikt, vilket bl.a. har visats av den socioekonomiska analys av vitmaktrörelsen som tagits fram på initiativ av stiftelserna Expo och Teskedsorden (Intoleransens pris, 2013).” (Dir. 2014:103, s. 4).

De båda utdragen väcker tankar. Dels relaterar de till något som nämndes tidigare i detta avsnitt, att en vetskap om vilka våldsbejakande miljöer som är verksamma i Sverige förutsatts utan att förklaras. Trots det nämns två extremistmiljöer i dessa utdrag, vilket innebär att den tredje, den autonoma miljön, exkluderas i direktivet.

”Målgruppen för arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism är huvudsakligen unga män, men arbetet bör inte enbart ha ett ungdomsperspektiv utan ska även omfatta vuxna.” (Dir. 2014:103, s. 5).

”Målgruppen för utbildningsinsatserna är yrkesgrupper inom skolan, socialtjänsten, kriminalvården, den kommunala fritidsverksamheten och organisationer inom det civila samhället, t.ex. idrottsklubbar och trossamfund.” (Dir. 2014:103, s. 8).

I de två ovanstående utdragen urskiljs något som skulle kunna betraktas som ett binärt förhållande. Det första utdraget specificerar vilken grupp som uppfattas vara föremål för åtgärderna mot våldsbejakande extremism, medan det andra utdraget uttrycker vilka grupper som ska utbildas för att kunna utföra åtgärderna. Det kan uppfattas innehålla en slags hierarkisk dimension, mellan de som är de ”goda” och de ”onda”. Å andra sidan kan en ung man även vara en del av yrkesgrupper inom exempelvis skolan. Detta kan även betraktas som en överlappning till analysfråga tre, och den subjektifieringseffekt som kan skapas

när grupper ställs mot varandra. Formuleringarna i direktivet ställer dem däremot inte uttryckligen *mot* varandra.

3.2.3 Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?

Den tredje analysfrågan relaterar till de eventuella effekter som uppstår i samband med problemrepresentationen. Sett till utdragen i avsnitt 3.2.1 kan problemet förstås som ett hot mot det rådande styrelseskicket. Det skulle, i sig självt, kunna betraktas som en diskursiv effekt. Detta eftersom den rådande diskursen i Sverige kan uppfattas vara att ett demokratiskt styrelseskick är det eftersträvansvärda. Diskursiva effekter kan bland annat påverka problemrepresentationen, vilket därför kan ses som en förklaring till att hotet uppfattas vara riktat mot demokratin, som därför måste värnas.

En överlappning sker mellan analysfråga två och tre. I analysfråga två framkom det att målgruppen för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism främst är unga, men även vuxna, män. Detta skulle kunna belysas i skenet av subjektifieringseffekter. Enligt Bacchi är det särskilt viktigt att granska huruvida sociala grupper ställs mot varandra. I detta fall finns det ingen grupp som ställs ”mot”, eller i relation till, unga och vuxna män. Däremot är en reflektion att formuleringen kan ge upphov till en subjeksposition som uttrycker att det endast är män som är delaktiga inom de våldsbejakande extremistmiljöerna.

Följande utdrag ger ett annat exempel på vad som kan betraktas som en subjektifieringseffekt.

”De våldsbejakande extremistmiljöerna utgörs huvudsakligen av män och i extremiströrelserna finns det individer som motsätter sig jämställdhet och kvinnors rättigheter. Det är därför viktigt att det finns ett genusperspektiv i arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism och att normer som samverkar och bidrar till framväxten av våldsbejakande miljöer motverkas effektivt.” (Dir. 2014:103, s. 9).

Utdraget ovan kan tolkas som att det inom extremistmiljöerna finns personer med kvinnofientliga åsikter. Det kan då tänkas att formuleringen skapar en subjeksposition, där män förmodas ha dessa åsikter.

3.3 Regeringsbeslut om inrättande av nationellt samordningscentrum

Följande text att analysera är regeringsbeslut Ju2017/07399/KRIM – *Uppdrag att vidta förberedelser inför inrättandet av ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet*. Dokumentet innehåller en uppdragsbeskrivning till Brottsförebyggande rådet om förberedelser för inrättandet av Center mot våldsbejakande extremism i januari 2018.

3.3.1 Hur framställs problemet i policyn?

Problemrepresentationen ter sig något annorlunda i detta dokument jämfört med de två föregående. Det illustreras i de nedanstående utdragen.

”Uppdraget är även en del av arbetet med att möta hotet från terrorism, som är en extrem form av våldsbejakande extremism.” (Ju2017/07399/KRIM, s. 1).

”Centret ska stärka och utveckla det kunskapsbaserade och sektorsövergripande arbetet med förebyggande åtgärder mot våldsbejakande extremism nationellt, regionalt och lokalt. Verksamheten syftar ytterst till att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism.” (Ju2017/07399/KRIM, s. 2).

Ett första uppmärksammande är att det i dessa två problemrepresentationer inte uttrycks att demokratin ska värnas, alternativt att det är demokratin som är utsatt för ett hot. Istället aktualiserar de båda utdragen terrorism. I det första utdraget benämns terrorism som en extrem form av våldsbejakande extremism, vilket därför kan betraktas som att det är det hot som den våldsbejakande extremismen utgör. I det andra utdraget betonas att syftet med verksamheten, vilket i den bemärkelsen kan betraktas som en problemrepresentation, som avser att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism.

3.3.2 Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?

I de tidigare analyserna har problemrepresentationerna anspelat på demokratin och att den ska värnas. I detta dokument går det att skönja en annan retorik kring problemet och dess framställning. Vidare, kan det sägas att det i dokumentet går att läsa en koncis redogörelse för det uppdrag Brottsförebyggande rådet har. Att urskilja konceptuella logiker, binärer, kategoriseringar eller särskilda begrepp samt vad de representerar i sammanhanget visade sig vara en utmaning. Något som närmast kan identifieras som detta visas i utdraget nedan.

”I arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism har behovet av ett förstärkt stöd avseende individrelaterade åtgärder gentemot till exempel avhoppare och återvändare lyfts fram. I uppdraget ingår att redovisa hur ett sådant stöd skulle kunna tillgodoses och vilket stöd centrets verksamhet kan bidra med.” (Ju2017/07399/KRIM, s. 2–3).

Det centrala i utdraget handlar om det identifierade behovet om ett stöd avseende individrelaterade åtgärder. De övriga uppdragsbeskrivningarna avser snarare kunskapsspridning, samverkan, kunskapsinhämtning och dylikt, medan ovanstående utdrag anspelar på en individaspekt snarare än det generella.

3.3.3 Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?

I detta dokument är det svårt att identifiera effekter som produceras av problemrepresentationen. Dokumentet innehåller en tydlig uppdragsbeskrivning till Brottsförebyggande rådet, där det nya nationella samordningscentrets uppgifter specificeras. Som kan förstås av de föregående utdragen från dokumentet ges en generell beskrivning av vad centret förväntas göra, och som därtill gör det svårt att identifiera diskursiva effekter, subjektifieringseffekter eller levda effekter.

Något som däremot kan uppfattas som en mer generell diskursiv effekt är att uppdragsbeskrivningen även här handlar om stöd, rådgivning, utbildningsinsatser

och kunskapsspridning (Ju2017/07399/KRIM, s. 2), vilket liknar det som lyfts fram som syftena med Skr. 2014/15:144 samt Dir. 2014:103.

3.4 Regeringsbeslut med uppdrag till Socialstyrelsen

Det fjärde dokumentet är regeringsbeslut Ku2015/01385/D – *Uppdrag till Socialstyrelsen att utarbeta stöd för socialtjänsten i ärenden som rör våldsbejakande extremism*. I såväl Skr. 2014/15:144 som Dir. 2014:103 framstår myndigheter som en central aktör inom arbetet mot våldsbejakande extremism. Detta dokument innehåller en uppdragsbeskrivning till Socialstyrelsen som en åtgärd för att hantera våldsbejakande extremism.

3.4.1 Hur framställs problemet i policyn?

”Ideologiskt motiverat våld som riktas mot samhällets institutioner, dess representanter eller mot enskilda individer på grundval av till exempel deras etniska tillhörighet, religion, sexuella läggning eller politiska åskådning, är ett hot mot demokratin och den sociala sammanhållningen i ett samhälle.” (Ku2015/01385/D, s. 2).

Ovanstående utdrag kan förstås som en problemrepresentation, där ideologiskt motiverat våld betraktas som ett hot mot demokratin, men även mot den sociala sammanhållningen. Formuleringen känns även igen från Skr. 2014/15:144. Den sista delen i utdraget, om den sociala sammanhållningen, kan även betraktas som en överlappning till analysfråga två. Detta eftersom formuleringen kan uppfattas anspela på kulturella värden samt ett förgivettagande om att det är så det demokratiska samhället fungerar.

”Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för de rörelser som stödjer eller utövar ideologiskt motiverat våld för att främja sin sak.” (Ku2015/01385/D, s. 2).

Detta utdrag går delvis utanför analysfrågans ram, men kan ändå bedömas vara intressant att lyfta. Här uttrycks våldsbejakande rörelser utöva våld för att

främja sin sak. Denna formulering kan betraktas som avsevärt mjukare i förhållande till det som påvisats i föregående analyser.

3.4.2 Vilka antaganden ligger bakom denna framställning av problemet?

Nedanstående utdrag kan uppfattas påvisa den konceptuella logik problemrepresentationen vilar på.

”Det står i strid med demokratins grundläggande principer och alla lika människors värde och rättigheter. Detta kan aldrig accepteras.” (Ku2015/01385/D, s. 2).

Utdraget indikerar att demokratin är det eftersträvansvärda, eftersom det som står i strid med demokratin aldrig kan accepteras.

I dokumentet återfanns inget som identifierades som en anspelning på mer djuplodade kulturella värden, binärer, kategorier eller begrepp.

3.4.3 Vilka effekter produceras av denna problemrepresentation?

I likhet med analysen av beslutet om inrättandet av ett nationellt samordningscentrum, är det svårt att identifiera tydliga effekter vad avser detta beslut om uppdrag till Socialstyrelsen. Uppdraget riktar sig främst till socialtjänstens verksamhet och söker främja samverkan mellan myndigheter samt verka för kunskapsinhämtning (Ku2015/01385/D, s. 1).

Vad som däremot kan identifieras som en effekt, syns i utdraget nedan.

”Särskilt oroande är det ökande antalet personer som väljer att ansluta sig till väpnade extremist- och terroristgrupper i utlandet.” (Ku2015/01385/D, s. 3).

Utdraget relaterar till det som nämndes vid analysen av Skr. 2014/15:144 och kopplingen till tidigare forskning. Formuleringen i detta fall antyder dock inte på det ideologiska motivet, varför den snarare befäster uppfattningen om att aktivister med utländsk koppling utgör ett större hot än att det skapar en effekt med inverkan på individerna inom de existerande extremistmiljöerna.

4 Diskussion

Analysen har påbörjat vad som kan betraktas som en kartläggning av regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism samt dess potentiella effekter. I uppsatsens avsnitt 2.3 och 2.4 identifierades en risk att dokumenten som var föremål för analys eventuellt kan ge otillfredsställande svar. Analyserna av Skr. 2014/15:144 respektive Dir. 2014:103 kan uppfattas ha gett förhållandevis tillfredsställande svar, medan analyserna av de två regeringsbesluten gav mer otillfredsställande svar. Det var inte helt oväntat sett till att de utgjordes av mer koncisa uppdragsbeskrivningar. Samtidigt kunde de båda bidra till att svara på uppsatsens första frågeställning – hur regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism ser ut.

En allmän kommentar kring materialet som ligger till grund för analysen är att samtliga dokument är formulerade i generella termer. Det framträder en bild om våldsbejakande extremism som ett hot mot styrelseskicket, och att demokratin därför behöver värnas. De olika extremistmiljöerna ställs sällan mot varandra, men kan beskrivas med olika värdeladdade ord. Den främsta målgrupp som pekas ut för åtgärder är unga män, vilket är en generell formulering som därför inte ger upphov till en konkret subjektspositionering.

Bacchi talar om att problematiseringar tenderar förenkla situationer, samtidigt som de påverkar hur människor tänker kring ett fenomen. I detta sammanhang kan det däremot tänkas att det inte får särskilt stor effekt. Det kan tänkas att lokala styrdokument, som eventuellt har anpassats mer efter den lokala situationen, kan bära med sig tydligare effekter kring hur människor uppfattar problemet och huruvida människor styrs av problematiseringar.

Det är möjligt att tänka sig att den generella hållning som genomsyrar dokumenten är ett resultat av att begreppet våldsbejakande extremism omfattar tre extremistmiljöer, som drivs av tre olika ideologier.

5 Slutsats

Uppsatsens centrala syfte var att förstå regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism, med delsyftet att urskilja huruvida policydokument med regeringen som avsändare kan resultera i konsekvenser för olika individer. Det som initialt uppfattades som intressant var att våldsbejakande extremism används som ett samlat begrepp, när det avser tre olika extremistmiljöer och potentiellt utgör olika typer av hot.

För att besvara frågeställningarna, *Hur ser regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism ut?* samt *Vilka tänkbara konsekvenser kan uppstå som ett resultat av problemrepresentationerna?* analyserades fyra olika policydokument utifrån Carol Bacchis WPR-ansats. Tanken var att på så vis etablera en djupare förståelse för hur regeringen hanterar begreppet och hur det framställs i svensk myndighetskontext.

Analysen påvisade att regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism, i tre fall av fyra, uppfattas som ett hot mot det rådande styrelseskicket och att demokratin därför behöver värnas. I det fjärde fallet aktualiserades våldsbejakande extremism snarare som ett attentatshot. Svaret på den första frågeställningen blir således att våldsbejakande extremism främst betraktas som ett hot mot det rådande styrelseskicket.

Vad avser uppsatsens andra frågeställning, om vilka tänkbara konsekvenser som kan uppstå som ett resultat av problemrepresentationerna, genererade analysen inte fullt tillfredsställande svar. Materialet svarade inte fullt ut mot de olika typer av effekter som metodens analysfråga sökte. Olika typer av effekter kunde urskiljas, vilka presenterats i analysavsnittet, men jag finner det svårt att dra en koncis slutsats utifrån dem. Det som ändå kan sägas är att det framtonar en bild om att det främst är unga män som är aktiva inom de våldsbejakande miljöerna samtidigt som extremistmiljöerna beskrivs på olika vis. Det skulle kunna ge upphov till subjekspositioner, men samtidigt är formuleringarna så pass vaga att det är svårt att dra en slutsats utifrån det.

För att kunna dra välgrundade slutsatser om regeringens problemrepresentation av våldsbejakande extremism, samt vilka tänkbara konsekvenser som kan uppstå som ett resultat av den, krävs vidare forskning. Denna uppsats har påbörjat arbetet, men min bedömning är att det krävs analys av ett större material för att skildra helhetsbilden.

Som en utblick mot framtida forskning, kan ett förslag vara att utföra en liknande studie på lokala styrdokument, som kan tänkas vara mer preciserade och lägesanpassade än nationella policydokument. Ett annat förslag är att komplettera studien med annan typ av teoribildning, för att på så vis kunna sätta svaren i analysen i ett större sammanhang.

6 Referenser

- Bacchi, Carol Lee, 2009. *Analysing policy: What's the problem represented to be?*. Frenchs Forest, N.S.W.: Pearson Education Australia.
- Bacchi, Carol och Goodwin, Susan, 2016. *Poststructural Policy Analysis. A Guide to Practice*. New York: Palgrave Macmillan.
- Bah Kuhnke, Alice och Johansson, Morgan, 2017. Center mot våldsbejakande extremism inrättas vid Brå. *Dagens Nyheter*. 13 juni 2017. [Elektronisk] <https://www.dn.se/debatt/center-mot-valdsbejakande-extremism-inrattas-vid-bra/>, hämtad 2019-04-16.
- Bergström, Göran och Boréus, Kristina, 2018. *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.
- By, Ulrika, 2019. 35 kommuner förbereds för hemvändande IS-stridande. *Dagens Nyheter*. 4 april 2019. [Elektronisk] <https://www.dn.se/nyheter/sverige/35-kommuner-forbereds-for-hemvandande-is-stridande/>, hämtad 2019-05-13.
- CVE, 2018. *Samtalskompassen och samordnarens webbplats*. Center mot våldsbejakande extremism. [Elektronisk] <https://www.cve.se/testmapp/samtalskompassen-och-samordnarens-webbplats.html>, hämtad 2019-04-26.
- CVE, 2019. *Publikationer*. Center mot våldsbejakande extremism. [Elektronisk] https://www.cve.se/kunskap/publikationer.html#query/*%3A*, hämtad 2019-05-12.
- Dir. 2014:103, *En nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism*.
- Eriksson, Erik – Beckman, Ulrika och Sager, Morten, 2018. *Att förebygga våldsbejakande extremism – En systematisk kartläggning av insatser*. Rapport 6. Göteborg: Segerstedtinstitutet.
- Ju2017/07399/KRIM. Regeringsbeslut. *Uppdrag att vidta förberedelser inför inrättandet av ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet*.

- Ku2015/01385/D. Regeringsbeslut. *Uppdrag till Socialstyrelsen att utarbeta stöd för socialtjänsten i ärenden som rör våldsbejakande extremism.*
- Norlander, Daniel, 2016. *Nationell strategi mot våldsbejakande extremism.* Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. [Elektronisk] <https://www.regeringen.se/49f3a8/contentassets/8e9319885a544c00bc788e3a371f93b3/nationell-strategi-mot-valdsbejakande-extremism>, hämtad 2019-04-24.
- Regeringskansliet, 2019. *Sveriges strategi mot terrorism och arbete mot våldsbejakande extremism.* Regeringskansliet. [Elektronisk] <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/sveriges-strategi-mot-terrorism-och-arbete-mot-valdsbejakande-extremism/>, hämtad 2019-04-16.
- Rostami, Amir – Mondani, Hernan – Carlsson, Christoffer – Sturup, Joakim – Sarnecki, Jerzy och Edling, Christofer, 2018. *Våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet i Sverige.* Forskningsrapport 2018/4. Stockholm: Institutet för Framtidsstudier.
- Sallinen, Jani Pirttisalo, 2019. Högerextrema ett växande hot – Säpo tvärvänder. *Svenska Dagbladet.* 14 mars 2019. [Elektronisk] <https://www.svd.se/hogerextrema-ett-vaxande-hot--sapo-tvarvander>, hämtad 2019-05-14.
- Segerstedtinstitutet, 2019. *Segerstedtinstitutet.* Göteborgs universitet. [Elektronisk] <https://segerstedtinstitutet.gu.se/>, hämtad 2019-04-26.
- Skr. 2014/15:144. *Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism.*
- Skr. 2014/15:146. *Förebygga, förhindra och försvåra - den svenska strategin mot terrorism.*
- SOU 2016:92. *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – Nationell samordning och kommunernas ansvar.*
- SOU 2017:67. *Våldsbejakande extremism En forskarantologi.*
- Statsrådsberedningen, 2017. *Nationell säkerhetsstrategi.* Stockholm: Regeringskansliet. [Elektronisk] <https://www.regeringen.se/48e36d/contentassets/a02552ad9de94efcb84154b0f6ed76f9/nationell-sakerhetsstrategi.pdf>, hämtad 2019-04-16.
- Säkerhetspolisen, 2010. *Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige.* [Elektronisk]

<https://www.cve.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e2160/1547452379244/S%C3%A4po%20V%C3%A5ldsbejakande%20islamistisk%20extremism%202010.pdf>, hämtad 2019-04-25.

Säkerhetspolisen, 2018. *Årsbok*. [Elektronisk]

<https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.6af3d1c916687131f1fae5/1552543607309/Arsbok-2018.pdf>, hämtad 2019-04-25

Winther-Jørgensen, Marianne och Phillips, Louise, 2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.